

Established Parameters

over Star Trek, Data, een super-antibioticum en Franciscus van Assisi

Debbie en ik vinden het leuk om af en toe nog eens te kijken naar afleveringen uit de iconische sciencefiction serie *Star Trek*. Sommige daarvan zijn bepaald transcendent te noemen. Dat moet ook wel, want de serie(s) spelen zich af in de toekomst, en je wilt als maker natuurlijk ook wel dat het mensdom tegen die tijd ook wat echte vooruitgang geboekt zal hebben, niet alleen maar technologisch, maar ook spiritueel.

Data

Een van die afleveringen is getiteld “*Hero Worship*”¹ en gaat over een (menselijk) jongetje dat door het bemanningslid Data wordt gered uit een benarde situatie, en vervolgens Data een tijdje als zijn

lichtend voorbeeld gaat zien. Op de vraag van de scheeps-psycholoog “hoe gaat nu met je?” antwoordt hij op een gegeven moment: “I am functioning within established parameters”, in plaats van het meer te verwachten antwoord “*I am fine*”. Hij imiteert daarmee de manier van spreken van Data, die als androïde (mensachtige robot) zo’n soort antwoord pleegt te geven op deze vraag.

Ik vond dat een fascinerend en profetisch antwoord. Wat betekent het precies? Voor de mens-robot-achtige Data betekent het, dat alle systemen naar wens, binnen de door zijn maker en programmatuur gestelde grenzen, functioneren. Die maker is dan de geleerde Dr. Noonien Soong, een vooraanstaand cyberneticus en specialist op het gebied van robotica (eind 23^e, begin 24^e eeuw). Hij heeft Data² gemaakt naar zijn evenbeeld, maar wel in alle opzichten fysiek en mentaal superieur aan de mens. Data probeert in de serie binnen de hem gestelde grenzen zo menselijk mogelijk te zijn of worden.

Natuur

Maar wat zou het betekenen als een mens dit zou antwoorden, zoals het jongetje doet? “Ik functioneer binnen de aan mij gestelde grenzen”. Wij kunnen niet teruggrijpen op een cyberneticus die ons in elkaar heeft gezet, wij zijn geboren uit onze ouders. De programmatuur (DNA) die zij ons hebben meegegeven, komt uiteindelijk niet van henzelf maar - in niet-religieuze bewoordingen -

1. Aflevering 111 uit de serie *Star Trek: The Next Generation*.

2. Tekening van Data: Debbie Parkins, © 2019

van De Natuur. Deze is geëvolueerd in de loop van miljarden jaren en uiteindelijk zijn wij daarvan een resultaat.

Kijken we naar de mensheid (de soort *Homo Sapiens sapiens*) in zijn huidige toestand, kan dan gezegd worden dat deze functioneert binnen de aan hem gestelde grenzen (van de natuur)?

Super-Antibioticum

Anders dan andere dieren en organismen in de ons omringende natuur, probeert de mens juist al gedurende lange tijd (hoever moeten we teruggaan?) te functioneren buiten, of los van, de aan hem door de natuur gestelde grenzen. Hij trekt zich meer en meer terug uit de natuur in een door hem zelf geconstrueerde, met techniek overeind gehouden, kunstmatige schil die met de natuur niet meer

veel van doen heeft. Hij leeft niet meer buiten onder de sterrenhemel³, maar in stenen hokjes. Hij maakt geen wederkerig deel meer uit van de voedselketen, maar heeft zichzelf op kunstmatige wijze naar de top daarvan geworsteld zodat hij geen bedreiging meer ondervindt van andere organismen, maar alleen nog maar een bedreiging daarvoor is. Hij gaat bijna nooit meer dood aan een aanval van een

hongerige leeuw of een aardbeving, maar hooguit nog aan onnatuurlijke door eigen techniek veroorzaakte ongevallen (vooral wapens en auto's) en een handvol ziekten waartegen hij (nog) geen bescherming heeft bedacht. Hij heeft de werkelijkheid geabstraheerd en gedigitaliseerd met taal, geld en computers. Hij geeft niets meer aan de natuur, maar neemt alleen nog maar, daarbij aan de ene kant de natuur uitputtend, aan de andere kant een enorme berg onbruikbaar en vervuilend, natuur-vreemd afval producerend dat zijn eigen levensbronnen – lucht, grond, water – vergiftigt. Zelfs de organismen die in zijn eigen lichaam in symbiose proberen te leven (bacteriën) hebben het zwaar, want hij probeert deze bij het minste of geringste kwaaltje te doden met antibiotica. De mens is in feite zelf verworden tot een soort super antibioticum op pootjes, een middel dat het leven om hem heen (en in hem) bestrijdt en vernietigt in zijn onnatuurlijke verlangen om ten koste van de natuur te willen blijven bestaan.

Hoogmoed

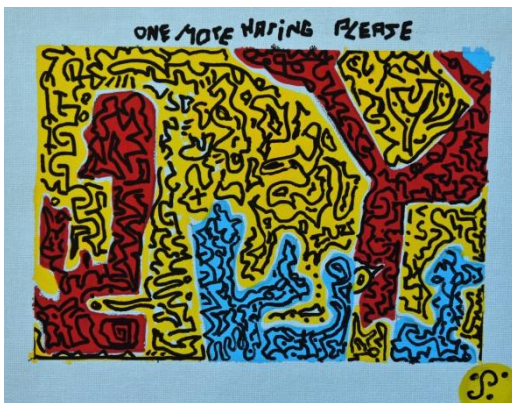
De mens ziet zichzelf graag als het intelligentste dier, maar dat is slechts arrogante hoogmoed, want geen enkel natuurlijk levend wezen is zo dom om zijn eigen levensbronnen te vernietigen. Dat de

3. Afbeelding "Cosmos", © J.Paul Jordaans, 2014.

mens dit wel doet, geeft aan dat hij wellicht tot de minst intelligente wezens moet worden gerekend die de Aarde ooit bevolkten. Het is misschien daarom, dat de Aarde nog nooit (voor zover onbestreden is vastgelegd) is bezocht door buitenaardse intelligenties. Wat zouden die hier te zoeken hebben zolang *Homo Sapiens* de Aarde bevolkt? En bij gebreke van een dergelijk bezoek kunnen tv-series als Star Trek ontstaan en floreren. Als het niet hier naartoe komt, dan gaan wij het wel halen! Leuk voor de kijkers thuis, maar in wezen een soort futuro-kolonialisme dat lijdt aan dezelfde mankementen als het avonturisme dat op Aarde al zijn werk heeft gedaan en nog steeds doet, waardoor mensen terecht komen op plekken waar ze in al hun kaalheid klimatologisch niet thuis horen (te koud, te warm, te droog, te nat, te weinig voedsel) en zich vervolgens met kunst en vliegwerk ten koste van hun omgeving, soortgenoten en andersoortigen in leven moeten zien te houden.

Opera

Geconfronteerd met een dergelijke aanklacht, poogt *Homo Sapiens* zich nog wel eens te rehabiliteren door te wijzen op alle “verworvenheden” en prestaties van zijn soort op het gebied van

kunst, cultuur en wetenschap.⁴ Zonder deze verworvenheden te willen ontkennen, vraag ik me – als één van de personen in het beklaagdenbankje - wel af of deze verdediging serieus kans van slagen verdient. Het lijkt op de moordenaar die ter verdediging wijst op de mooie opera die hij de ochtend van het misdrijf heeft voltooid. Wie aan de ene kant de natuur (en daarmee ook zijn eigen natuur) beschadigt, uitput en ontkent, kan ter weerlegging niet succesvol wijzen op

onnatuurlijke verworvenheden die hij daardoor vooral ten eigen bate heeft bereikt en gebruikt. De opbrengsten van kunst, cultuur en wetenschap zijn welbeschouwd vooral “mooi, leuk, comfortabel en interessant” voor de mens zelf. Niet voor zijn omgeving, niet voor de Natuur.

Geluk

Homo Sapiens kampt met overbevolking, een klimaatramp, oorlogen, een geldcrisis, een niet meer bij te houden stroom van technische ontwikkelingen en een gevoel van zinloosheid en oververmoeidheid. Duidelijk functioneert hij niet meer binnen de aan hem gestelde grenzen, maar wordt hij overweldigd en verpletterd door de grenzeloosheid en vervreemding die zijn eigen onnatuurlijke gedrag veroorzaakt.

4. Afbeelding “One More Haring Please”. © J.Paul Jordaans, 2017.

Nu is natuurlijk de vraag: hoe en wanneer zal hij weer ooit met recht kunnen zeggen: “ik functioneer binnen de aan mij gestelde grenzen”? Wanneer is moeilijk te zeggen, wie heel lang het verkeerde pad volgt is niet een-twee-drie weer terug op de goede koers. Maar over het hoe is geen twijfel mogelijk. Zodra de soort *Homo Sapiens* zijn illusie doorziet en weer gaat doen wat de natuur van hem vraagt: in overeenstemming met zijn omgeving, de Natuur, leven, in plaats van ten koste ervan. Moeten we daartoe terug naar de tijd waarin we als noten-, vruchten- en mierenetende kale aapjes in de bomen leefden en af en toe een riskant uitstapje naar de grond maakten? Of ligt de oplossing juist in een verdere vlucht naar voren, een evolutie met behulp van kunstmatige intelligentie zodat een androïde soort uiteindelijk de problemen van het huidige mensdom zal oplossen? Wie zal het zeggen. Ik denk dat de oplossing niet zozeer in “terug” of “vooruit” moet liggen, maar in “waarachtig”. En dus niet in verleden of de toekomst, maar in het Nu. Daarvoor zal de mens van nu echter moeten stoppen met de grootste vergissing die hij al heel lang begaat: het zoeken van geluk.

Franciscus van Assisi

Er is niets mis met geluk, maar het zoeken ernaar is een duivelse aangelegenheid. Althans, wanneer de mens dat doet buiten zichzelf. Door het verwerven van bezit, door zich iets te willen toe-eigenen

ten koste van een ander, door zich te onttrekken aan of meer te willen zijn dan de Natuur die hij is. *Homo Sapiens* moet zich weer realiseren dat hij aan zichzelf niets kan toevoegen, niets hóeft toe te voegen. Dat alle pogingen daartoe futiel en onnodig zijn. Dat hij geluk niet kan bereiken door ernaar te zoeken in de wereld buiten hem, omdat hij van binnen al Geluk Is. Dat hij geen leven hoeft te leiden (of lijden, waar dat meestal op uitdraait), maar dat hij het Leven Is. Hij moet zich realiseren, zoals Franciscus van Assisi⁵ al zei: “waar je naar zoekt, is waar je mee zoekt”. Onze soort gedraagt zich al eonen als de ziende, die denkend dat hij blind is, voortdurend buiten zichzelf op zoek is naar zijn verloren

gewaande gezichtsvermogen, iedereen en alles vastklampend vanuit de vraag: “heb je mijn gezichtsvermogen soms gezien? Ik ben het kwijt”. Zodra hij zich gaat realiseren dat hij zoekt met dat wat hij denkt kwijt te zijn, dat hij zelf Is wat hij denkt te missen, komt aan zijn zinloze en alles vernietigende zoektocht een einde. Pas dan zal hij weer rust en geluk in zichzelf vinden en kunnen zeggen: “ik zie wat ik ben, en het is goed”, of in tegen die tijd misschien gebruikelijke taal: “ik functioneer binnen de aan mij gestelde grenzen”. Elke ontwikkeling op gebied van kunst, cultuur,

5. Assisi 1181/1182 – Portiuncola, 1226. Tekening door Debbie Parkins, © 2019.

wetenschap en spiritualiteit die vanuit en binnen dit inzicht plaats vindt, zal hem en zijn omgeving echte voorspoed en inzicht brengen.

Bezien in dit licht, was Data in al zijn ogenschijnlijke kunstmatigheid een lichtend voorbeeld van Natuur.

I am that

I am that which knows
when and where
the shadow and the tree
cause each other to be
the knowing that knows
when and where
there is no tree
no shadow and no Me.

© J.Paul Jordaans⁶, Grathem, maart 2019

www.parkinsjordaans.nl

6. Aquarel "Herfstblad", © J.Paul Jordaans, 2016.